

Skive Kommune
Rådhuspladsen 2
7800 Skive

23. september 2014

Indsatsplan for beskyttelse af grundvand og drikkevand i Skive-Stoholm området

Iglsø Vandværk har modtaget Skive kommunes tekniske rapport om beskyttelse af grundvand og drikkevand i teknisk høring. I den forbindelse har Iglsø vandværk udarbejdet et særskilt høringssvar, til hvilket der skal henvises.

Foreningen af Vandværker i Danmark har været en række vandværker behjælpelige i forbindelse med kommunens udarbejdelse af indsatsområder eller BNBO'er for vandværkerne. Indledningsvist skal foreningen oplyse, at man hilser et hvert initiativ til sikring af grundvand og drikkevand velkomment. I den anledning opfordrer foreningen sine medlemmer til, at der bla via de kommunale vandråd skabes en god dialog med kommunen og øvrige interessenter, så der på sigt kan blive udarbejdet holdbare løsninger.

Idet der henvises til vandværkets høringssvar er det foreningens holdning, at det specifikt bør fremgå af rapporten, at der foreligger en konkret risiko for forurening med nitrat. I rapporten fremgår dette forhold alene overordnet og unøjagtigt, og kan derfor ikke efter foreningens opfattelse skabe grundlag for et indgreb enten i form af aftale eller påbud. Herudover fremgår det ikke hvilke erfaringer, der må være fremkommet i forbindelse med at folketinget i 2011 fastsatte en generel beskyttelseszone på 25 meter omkring alle drikkevandsboringer. Der er derfor ikke efter foreningens opfattelse godtgjort en forureningsrisiko.

Foreningen af Vandværker i Danmark skal endvidere oplyse, at man i forbindelse med rådgivning af vandværker påpeger, at eventuelle restriktioner sker med hjemmel i lovgivningen. Som udgangspunkt fraråder foreningen derfor vandværkerne at indgå frivillige aftaler med lodsejere.

Der bør udstedes påbud i henhold til bla miljøbeskyttelseslovens § 24 i forbindelse med udpegning af BNBO og indgreb efter indsatsplansreglerne bør ske efter indsatsplanbekendtgørelsen og herefter ved indgreb efter miljøbeskyttelseslovens § 26a. Årsagen er den retssikkerhed, der bl.a. ligger i, at sagen kan prøves for højere administrativ myndighed, herunder spørgsmål om proportionalitet, som efter foreningens opfattelse ikke er inddraget i sagen.

Yderligere skal det påpeges, at spørgsmålet om erstatninger, og dermed spørgsmålet om økonomi, bør være grundigt gennemarbejdet og vandværket bør også have mulighed for at få prøvet dette spørgsmål ved en højere administrativ myndighed.

Med venlig hilsen

Pernille Weile
Cand. jur.

Kopi til Viborg kommune

Indsatsplaner Høringssvar

Skive-Stoholm

Af Kim Albrechtsen, Iglsø Vandværk

1. Hvad indikerer fremtiden ?

- Landbrugsdrift anno 1960-80
 - Ingen sammenhæng mellem dyrehold og jordareal til husdyrgødning
 - Fri kvælstoftildeling og hvis der blev lavet gødningsplan indgik husdyrgødning ikke med stor virkning
 - Gødningsvand løb ofte ned i lavninger eller direkte dræn
 - Ingen krav til opsamling af ensilage saft
 - Ofte var der natfenne til køerne hjemme omkring gården
 - Husdyrgødning blev ofte kørt ud på marker tæt ved gården og ikke fjerntliggende marker, se planche 10

1. Hvad indikerer fremtiden ?

- Landbrugsdrift anno 1960-80
 - Ingen præcision i udbringning af husdyrgødning - bredspredning
 - Ingen kapacitetskrav til opbevaring af husdyrgødning: Ajle, gylle og husdyrgødning blev kørt ud på bar jord adskillige gange i vinterhalvåret
 - Masser af marker blev pløjet i oktober og først tilsået i marts-april
 - Ingen krav om vintergrønne marker
- Svinebrug anno 1980, mark tæt ved gården
 - Vårbyg sået i april og staldgødning nedpløjet i oktober. Udbringning af ajle hver 2. måned og også i vinterhalvåret. I alt en husdyrgødningsmængde på 3,0 DE/ha + det man anvendte i handelsgødning i 1980

1. Hvad indikerer fremtiden ?

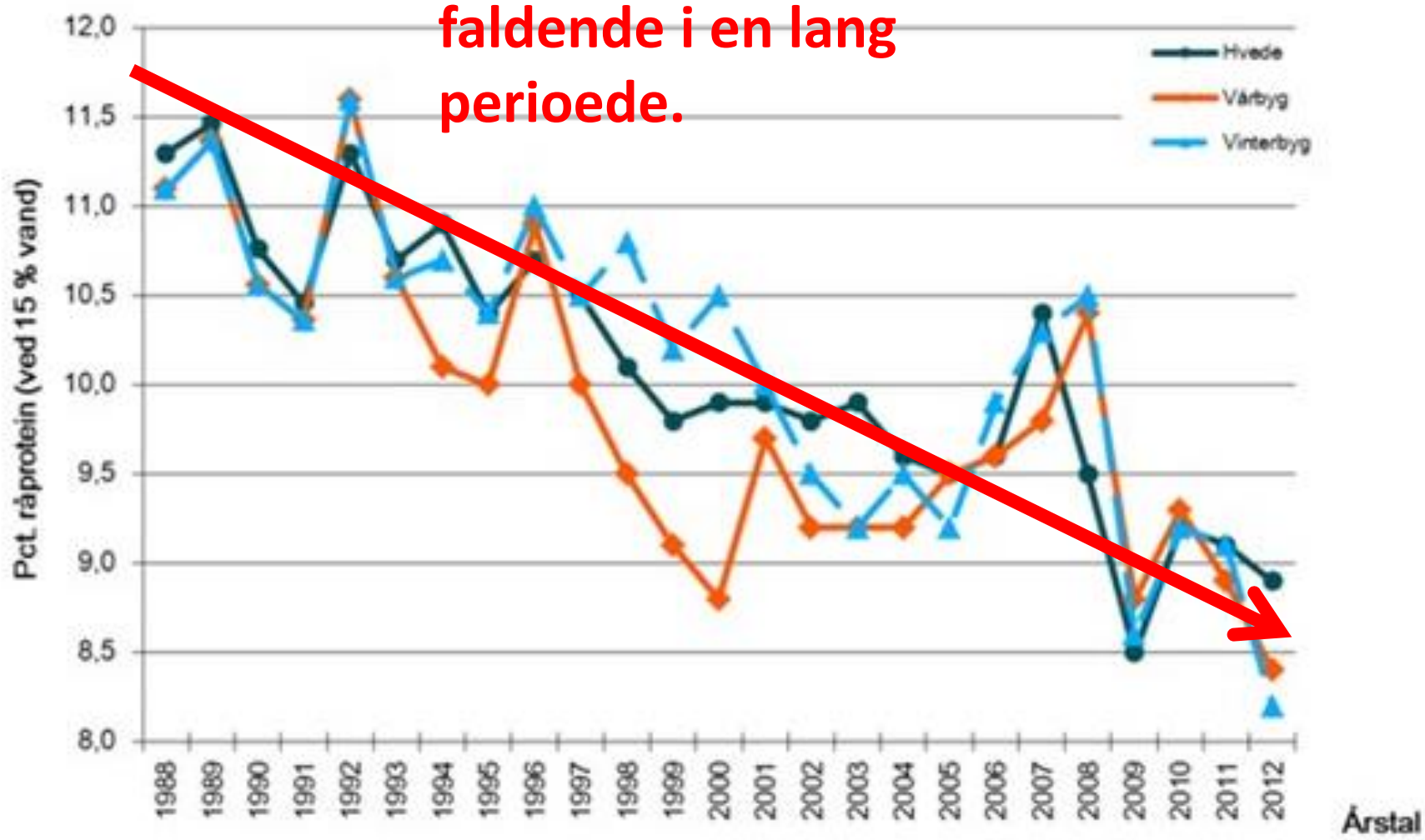
- Landbrugsdrift anno 2013
 - Krav om maks. 1,4 eller 1,7 dyreenhed i husdyrgødning pr. ha
 - Krav om gødningsplanlægning og en maks. gødningstildeling der ligger 15-20 % under det økonomiske optimale. Det giver sig bl.a. udslag i proteinindholdet i dansk korn, der er faldet ca. 3 %-enheder de sidste 25 år, se planche 6. I Sydsverige eller Slesvig Holstein har man fortsat det høje kvælstofindhold i kornet. I Danmark er konsekvensen at man til husdyrfoder skal importere betydelig mere soyaprotein fra Nord- eller Sydamerika.
 - Mindst 9 måneders opbevaring af husdyrgødning og kun udbringning i planternes vækstsæson. Februar til oktober og ikke på frossen jord.

1. Hvad indikerer fremtiden ?

- Landbrugsdrift anno 2013
 - Meget stor præcision i udbringning af gylle enten ved nedfældning eller slangeudlægning, og gyllen bliver fordelt ensartet på alle marker. Det er også en nødvendighed, da N i gylle på et svinebrug udgør ca. 70 % af den samlede i kvælstoftildeling
 - Krav om vintergrønne marker
 - Krav om efterafgrøder
 - Visse arealer må ikke røres før 1. november
- Svinebrug anno 2013 tæt ved gården
 - Vinterhvede sået i september efterfulgt af vinterhvede året efter. Udbringning af 1,4 dyreenhed pr. ha i gylle i april måned. N reduktion på over 60%

Udviklingen i proteinindhold i korn 1998-2012. Kilde: Videncentret for Svineproduktion

N-mængden har været faldende i en lang periode.

Kilde: <http://vsp.lf.dk/Publikationer/Kilder/Notater/2012/1226.aspx>

Hvad indikerer fremtiden ?

- Alene den omlagte landbrugspraksis og krav til opbevaring og dokumentation til gødningsregnskab, viser at der er dokumenteret nedgang i udvaskning af N.
- Urenset spildevand fra byerne er stoppet
- Urenset husspildevand direkte i dræn/grøfter stopper først i 2013.
- Drænundersøgelser viser langt mindre udvaskning end modelberegningerne.
- Derfor kan der sagtens drives landbrug og "dyrkes" godt drikkevand.

Hvad er nitrat ?

- Nitrat er en kort betegnelse for kvælstofholdige gødninger, som er salte af salpetersyren. De kaldes også med en gammel betegnelse for salpeter. Det fælles for dem er, at de spaltes i en metalion og en nitration ved opløsning i vand. Nitrat er altså i virkeligheden et andet navn for nitrationen. Den beskrives kemisk ved formlen NO_3^-
- Nitrat optages og omsættes af planterne, hvor det bliver brugt i opbygningen af klorofyl og aminosyrer. Ionen kan også bruges af bakterier i jorden, som udnytter den kemiske energi, der frigives ved omdannelse til nitrit (denitrifikation). Hverken nitrat eller nitrit kan bindes i jorden, så begge dele vil følge vandbevægelsen.

Er nitrat så giftigt ?

- Nitrat er en af byggestenene for liv, så beskedne mængder er ikke giftige.
- Eksempler på nitrat
 - Hvis man spiser 100g salat om dagen svarer det til at drikke 4l vand om dagen med 50mg/l.
 - Hvis man spiser 100g rødbede om dagen svarer det til at drikke 3l vand om dagen med 50mg/l.
 - Hvis man spiser 100g kartofler om dagen svarer det til at drikke 0,4l vand om dagen med 50mg/l.
- De fleste mennesker indtager nemt omkring 100g salat om dagen.

Iglsø vandværk

Vandværker

I disse områder er der
udbragt husdyr gødning
i stor stil fra nært
liggende ejendomme i
perioden 1960-1980

Udvikling i N – Iglø vandværk

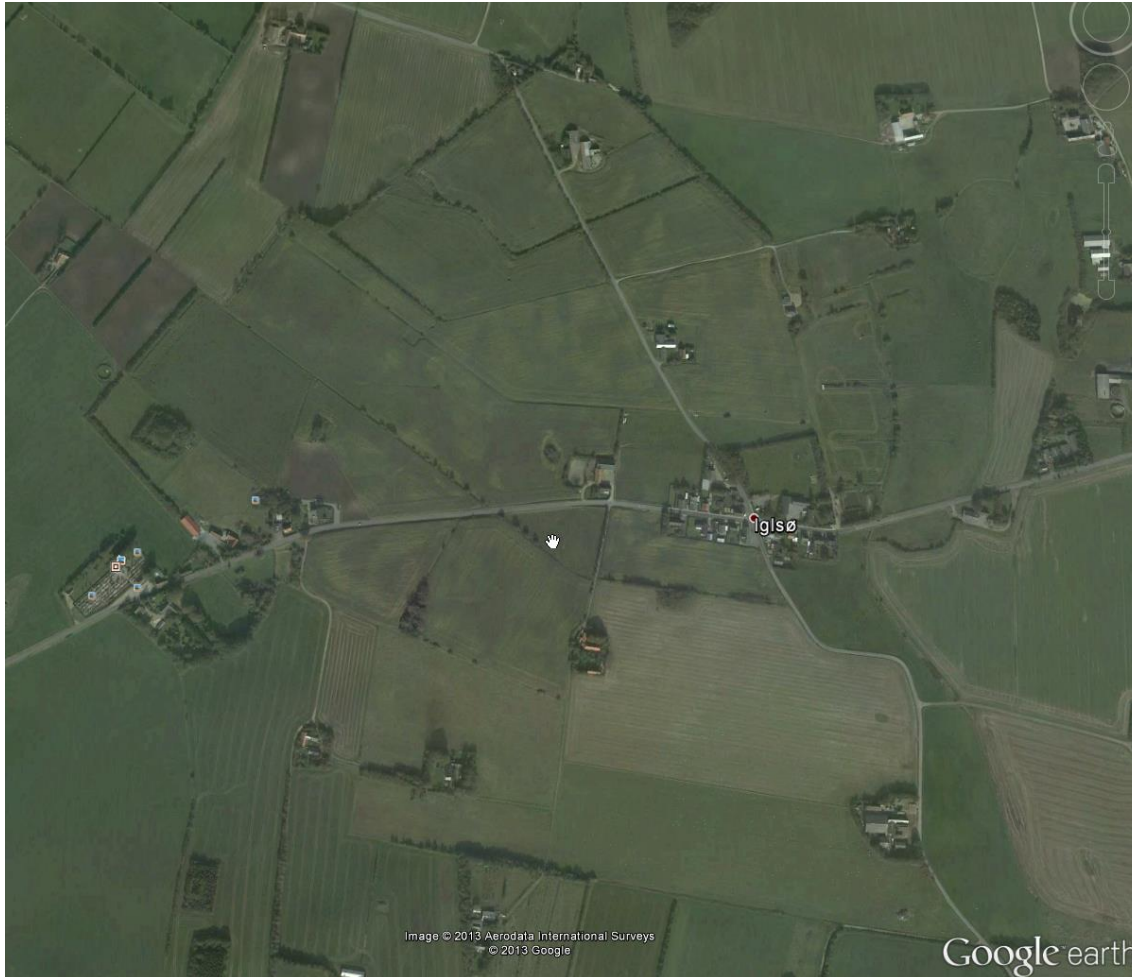
- 2006
 - Boring 65.1151 16mg/l
 - Boring 65.0584 <0,5mg/l
- 2011
 - Boring 65.1151 6,6mg/l
 - Boring 65.0584 <0,5mg/l

Udvikling i N – Iglø vandværk

- 2007 - Afgang værket = 12mg/l ↓
- 2008 - Afgang værket = 11mg/l ↓
- 2010 - Afgang værket = 7,7mg/l ↓
- 2011 - Afgang værket = 6,1mg/l ↓
- 2012 - Afgang værket = 1,2mg/l ↓
- 2013 - Afgang værket = 1,2mg/l ↓

Conterras model for N-udvaskning

- Er modellen rigtig ???

Sædskifte:

Majs

Korn

Græs

Udvaskning fra rodzone
jævnfør conterras 50-75mg
N/liter

Faktisk målt på Iglisø
vandværk 1,2mg N/Liter
(2013)

Er modellen rigtig???
Når god landbrugspraksis
og ”drikkevandsdyrkning”
går hånd i hånd allerede.

Mønsted og Daugbjerg

Teksten og tabel fra den vedtagne indsatsplan for Mønsted og Daugbjerg

(Kilde: *Indsatsplan for beskyttelse af drikkevandet ved Daugbjerg og Mønsted – MAJ 2013*)

Det bestemmes derfor, at Mønsted Vandværk via frivillige aftaler ændrer markdriften indenfor det boringsnære område, så udvaskningen af nitrat mindskes til under 20 mg/l eller under 18 kg N/ha. Det kan f.eks. være ved braklægning eller skovrejsning. Indsatsen skal senest sættes i værk, hvis analyser for nitrat ved vandværkets boringer eller det udpumpede vand overstiger 37,5 mg/l 2 år i træk.

3.1 Daugbjerg vandværk					
Indsatser	Område	Retningslinje	Aktør og tidspunkt	Opfølgning	Bemærkning
Reduktion af nitrat	Boringsnært område, se kortbilag 1	Udvaskningen af nitrat fra arealerne indenfor <i>boringsnært område Daugbjerg</i> sænkes permanent til < 20 mg/l	Daugbjerg Vandværk Senest hvis nitrat overstiger 37,5 mg/l 2 år i træk.	Kommunen + arbejdsgruppe	Reduktionen kan ske ved <i>skovrejsning</i> , braklægning, permanent græs el. lign. Indsatsen finansieres af Daugbjerg Vandværk I/S Hvis frivillig aftale ikke kan opnås, udsteder Viborg Kommune påbud efter miljøbeskyttelsesloven § 26a

Konklusion:

Vi ønsker samme retningslinjer som i forvejen er vedtaget for Mønsted og Daugbjerg. Ved taget af Viborg byråd for kun 1 år siden. Disse retningslinjer burde være gældende for resten af Viborg kommune.

Vandet pumpes i Mønsted og Daugbjerg fra 30-40m og vandet er 10-30 år gammelt. Det er samme forhold der er gældende for Iglsø Vandværk. I Iglsø pumpes vandet fra ca. 35-40m og vandet er 10-25år gammelt.

Forvaltningspraksis bør derfor være det samme for OSD Skive-Stoholm som for Mønsted og Daugbjerg området.

Forslag til indsatsplan for OSD-Skive Stoholm

Geologisk/ kemisk kortlægning

1. Iglsø Vandværk						
	Indsatser	Område	Retningslinje	Ansvarlig og tidspunkt	Opfølgning/ Tidspunkt	Bemærkning
1.1	Reduktion af nitrat	Prioriteret område, se kortbilag 2	Udvaskningen af nitrat fra arealerne i indvindingsplanområdet inden for det prioriterede område til Iglsø Vandværk sænkes permanent til < 20 mg/l	Iglsø Vandværk Senest hvis nitrat overstiger 20 mg/l 2 år i træk. Når nitratkoncentrationen overstiger 10 mg/l skal der tages hyppigere nitratanalyser (2 gange årligt på alle borer).	Kommunen + arbejdsgruppe	Reduktionen kan ske ved skovrejsning, braklægning, permanent græs el. lign. Indsatsen finansieres af Iglsø Vandværk. Hvis frivillig aftale ikke kan opnås, udsteder Viborg Kommune påbud efter miljøbeskyttelsesloven § 26a
1.2	Reduktion af pesticider	Boringsnært område, se kortbilag 2	Brug af pesticider påvist (> 0,01 µg/l) i prøver af råvand eller rentvand ophører inden for boringsnært område	Iglsø Vandværk Hvis pesticider relateret til markdriften inden for boringsnært område påvises i analyser af råvand eller rentvand	Kommunen + arbejdsgruppe	Indsatsen finansieres af Iglsø Vandværk. Hvis frivillig aftale ikke kan opnås, udsteder Viborg Kommune påbud efter miljøbeskyttelsesloven § 26a

Ændres til 37,5mg/l

Vandværket har ikke midler til så voldsom en investering og må hentyde til proportionalitet i kravet.

Myndighedsbehandlingen skal følge gældende retningslinier.

Konklusion: (fortsat)

1.4	Ekstra boringskontrol		Hvert år udtages råvandsprøver fra alle produktionsboringer. Analyseprogram: Ledningsevne, pH, nitrat, 2,6-diblochloranamid. Bemærk under punkt 1.1 at hvis nitratindholdet stiger til 10 mg/l øges kontrolhyppigheden fra 1 til 2 gange årligt.	Igfø Vandværk Samtidig med normal- eller udvidet drikkevandskontrol på vandværket	Kommunen	Foretages indtil kvaliteten er stabil eller anses for varigt forbedret.
-----	-----------------------	--	---	--	----------	---

Ændres til 20mg/l.
Da vi i perioder har har været over 10mg/l se side nr. 12
Pt. i Daugbjerg og Mønsted pumpes der vand op, der er tæt på 30mg/l

- God intensiv landbrugspraksis kan sagtens gå hånd i hånd med dyrkning af rent drikkevand.
- Der bør tillades at der etableres regn/drænvandsbassiner som landmænd kan kunstvande fra i stedet for nye markvandingsboringer. Dette vil spare grundvandressourcer og medføre mere fauna omkring disse anlagte bassiner.
- Det bør også huskes at de fleste vandværker er drevet på frivillig basis, det må være en dyre løsning for Viborg kommune, at skulle stå for driften af de mange vandværker, som det kræver.

Konklusion: (fortsat)

- For Iglsø vandværk vil øgede frekvens for måling af nitrat 2. gange årligt betyde en merudgift på 10.000kr om året, hvilket vil betyde en udgift på ca. 180kr pr. forbruger.
- Opkøb af ca. 8Ha jord vil koste ca. 1.400.000kr, hvilket vil betyde en regning pr. forbruger på 25.000,00kr. Hvilket er helt urealistisk.
- Der mangler beregninger for hvad det betyder samfundsøkonomisk for området, når der på så store landbrugsarealer, bliver sat så stramme udvaskningskvoter. Der er mange penge og arbejdspladser på spil her.
- Det er vigtigt at fastholde, at det er kommunen, der skal dokumentere, at der er behov for en indsats, og at der er dokumentation for såvel nødvendighed som proportionalitet og aktualitet.
- Højere grad af overvågning og målinger på borer og drænvand, bør lægges til grund inden der sættes så drastiske regulering af landbruget i gang.
- Anbefaling til at alle vandværker lægges om til Amba selskabsform, så hæfter forbrugerne ikke solidarisk, hvis der kommer krav til opkøb af jord eller kompensering til landmænd. Så vil det være op til kommunen at sørge for vand til forbrugerne.

Fra: Martin Bay [<mailto:mbbay@hotmail.dk>]

Sendt: 3. juli 2014 10:50

Til: naturogvand

Emne: Ang. Indsatsplangrundvand

Hej!

Som ejer af fyldpladsen ved Stoholm , Ågade 9A, 7850 Stoholm, kan jeg oplyse, at der ikke er tilført gødning til arealet i mange år.

Området er delvis beplantet med træer og der er mange tagrørsplanter.

Jeg har 4 små fritgående shetlænderponier på arealet, som plejer naturen, så det hele ikke gror efter. Ponierne er aldrig lukket inde på stald, men kan hele året gå ud og ind, som de vil!

For ca. 2 måneder siden blev kontrolboringerne fjernet.

Fyldpladsen udgør, som I skriver ingen trussel i dag, da forureningen er nedstrøms.

På den anden side af markvejen ejer jeg sammen med Erling Nielsen, Søndergade 35 i Jebjerg en engparcel, som er helt dækket med træer.

Det kan jo ikke næsten ikke være bedre for vandmiljøet, da denne parcel ligger meget tæt på vandværket.

Jeg kan ikke umiddelbart se, at vandmiljøplanen får nogen betydning for os!

Er det korrekt forstået?

Med venlig hilsen

Martin Bay Kristensen

Høringssvar om indsatsplan, Viborg Nord

Opsummering

Jeg er som lodsejer af ejendommen beliggende **Søvang Gods A/S Søbyvej 40 7840 Højslev** blevet gjort bekendt med, at der i udkast til en indsatsplan, der berører mine muligheder for at udfolde mit erhverv.

Indsatsplanen har til formål, at vandet skal overholde kravene til drikkevandskvalitet med en god margin op til grænseværdierne. Vi er enige i, at vi skal have godt og rent drikkevand. Jeg mener dog, at indsatsplanen har et grundlæggende fejlfokus, hvor der udelukkende fokuseres på nitrat og pesticider i grundvandet.

EU's direktiver på vandområdet fastlægger, at der skal gribes ind over for en langt række miljøfarlige stoffer. Indsatsplanen angiver imidlertid ingen specifik indsats, men konstaterer alene, at dette håndteres af regionerne og i de generelle regler om jordforurening. Det er ganske enkelt for uforpligtende, at der ikke stilles langt mere præcise krav til undersøgelsen og håndteringen af miljøfarlige stoffer til grundvandet. Dette står i kontrast til den meget intense regulering af nitrat, der trods alt ikke er et miljøfremmed stof.

Ift. nitrat gør jeg opmærksom på, at grundvandet er i en god tilstand, og der har siden 80'erne været en positiv nedadgående tendens for eksempelvis nitrat. Der er således ikke noget problem med nitrat i grundvandet. I de borer, hvor der konstateres stigninger i nitrat kan dette løses uden indgreb over for landbruget. De forhøjede koncentrationer kan skyldes utætheder i borerne, for højt pumpetryk, m.v. Man bør vurdere hvert enkelt tilfælde konkret, og ikke straks bruge det mest indgribende middel generelt, der er at begrænse gødningsanvendelsen.

Det er heller ikke rimeligt, at punktkilder fra eksempelvis nedsivningsanlæg vurderes væsentligt anderledes end husdyrgødning. Dette synes at være en usaglig forskelsbehandling.

Det er uklart i hvilket omfang indsatsplanen bygger på modelberegninger hhv. konkrete målinger. Jeg opfordrer til, at det tydeligt fremgår, hvad der er modelberegnet og hvilke forudsætninger modellerne kræver. Generelt opfordrer jeg til målinger frem for modelberegninger.

Ift. pesticider er det min opfattelse, at de generelle regler for pesticider ikke efterlader kommunen kompetence til at foretage yderligere regulering af pesticider. Det vil i øvrigt også være upraktisk og i enhver henseende uforudsigeligt, hvis hver kommune har forskellige regler for anvendelsen af pesticider.

Slutteligt mener jeg, at planen er omfattet af miljøvurderingsloven. Dette skyldes bl.a., at planen har betydning for fremtidige anlægstilladelser. Alene af denne grund bør planen trækkes tilbage, og først når miljøvurderingsloven er iagttaget, kan der foretages fornyet høring.

Jeg opfordrer til, at planen trækkes tilbage. En ny plan bør efter min opfattelse have et langt bredere fokus, der bl.a. inddrager punktkilder, spildevand og miljøfremmede stoffer. Planen bør indeholde mere præcise angivelser til løsninger tæt på kilden. Der bør derfor i langt videre omfang angives jordnære løsninger i øjenhøjde, der har fokus på det enkelte vandværk. Der bør også være fokus på måden vandværket pumper op, borerørene, hvor der pumper op, osv. Dette ville samtidig betyde en større faktisk erfaring, flere målinger og dermed et langt bedre og stærkere videnskabeligt grundlag for at lave en målrettet indsats i fremtiden.

Slutteligt mener jeg, at det skal præciseres, at der med grundvandet forstås de grundvandsmagasiner vi pumper drikkevand fra, og det er i disse magasiner, at vi skal overholde EU's grænseværdier og i øvrigt ikke gå videre end det.

Indledning

Det fremgår af udkast til indsatsplan, at planen angår områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD). De geografiske områder fastlægges af miljøministeren, og selve handlingsplanen skal udarbejdes af kommunerne. Det fremgår også, at planen udstikker rammerne for de ekstra indsatser, der er nødvendige for at sikre rent drikkevand også på meget lang sigt.

Det skal indledningsvis bemærkes, at hele den retlige struktur vedrørende vandplanlægningen i Danmark er gjort uhyre kompliceret. Jeg stiller grundlæggende spørgsmålstegn ved om myndighederne i fuldt omfang har overblik over de danske reglers indbyrdes sammenhæng, herunder hvilke regler, der faktisk implementerer hvilke EU-direktiver og på hvilken måde. Det er uklart, hvilke EU-regler indsatsplanerne har til formål at implementere og om der i givet er tale om en minimumsimplicitering?

Den afgørende målsætning for vores fælles vand fremgår af vandrammedirektivet. Målsætningen er, at der inden år 2015 skal være "god tilstand". Direktivet fastlægger her ud over normer og indikatorer, der præciserer, hvad der skal forstås med "god tilstand". De nærmere kriterier til vurdering af grundvandstilstanden, samt kriterier for tendenser fremgår af grundvandsdirektivet. Grundvandsdirektivet stiller også krav om, at der som minimum skal fastlægges grænseværdier for en række bestemte farlige stoffer (tungmetaller, m.v.). Herudover fastlægger grundvandsdirektivet også grænseværdier for nitrat på 50 mg N/l og grænseværdier for pesticider. Hertil kommer drikkevandsdirektivet, der skal sikre, at drikkevandet er fri mikroorganismer, parasitter og en række kemiske stoffer. Direktivet har også en grænseværdi på 50 mg N/l i drikkevandet.

EU's direktiver har ikke et strengt fokus på nitrat og pesticider, men på alle stoffer, der kan true grundvandet. Dette brede fokus står i stærk kontrast til indsatsplanen. I indsatsplanen lægges det nærmest til grund, at det udelukkende er nitrat og pesticider, der er et problem. Indsatsplanen angiver således meget præcise løsninger på nitrat, nemlig gennem miljøgodkendelser af husdyrbrug. På den anden side er der i virkeligheden måske en større trussel fra miljøfremmede stoffer, tungmetaller, m.v. Her synes løsningen at være mere uforpligtende. Det angives, at jordforurening er regionernes ansvar og løses gennem jordforureningsloven. Der stilles med andre ord ingen betingelser eller krav til undersøgelser. Det kunne virke som om, at kommunerne nærmest ikke ønsker at få yderligere kendskab til jordforureninger?

Om grundvandet

Det øvre grundvand (cirka 1½-4 meter) indeholder langt det meste nitrat. I dette lag er koncentrationen meget ofte større end 50 mg/liter. I de nedre grundvandslag, der er beliggende i cirka 30 meters dybe og nedefter, er koncentrationen typisk under 1 mg N/liter. Det er fra de nedre grundvandslag, at vi får vores drikkevand fra. Det er samtidig nødvendigt, at der i det øvre grundvand er en pæn koncentration af nitrat, fordi markens afgrøder skal bruge denne næring. Velgødte jorde har meget humus, der i øvrigt bidrager til en naturlig rensning af nitrat (denitrifikation).

Det er samtidig min opfattelse, at kun 1 % af drikkevandet har over 50 mg/l nitrat og tallet på landsplan i øvrigt er faldende. Når der konstateres høje niveauer er problemet til at overse. Man lukker nemlig boringen midlertidigt og laver en ny boring ved siden af, der går dybere ned.

Det virker derfor usagligt, at man vurderer grundvandstilstanden i det øvre grundvandslag, fordi dette jo ikke reelt udtrykker grundvandstilstanden, da der i dette lag ikke er taget højde for jordens naturlige rensning. Indsatsplanen synes dog heller ikke entydigt at fastlægge, hvad der menes med grundvandet – altså hvor det starter og hvor det slutter. Dette er relevant for at afgrænse, hvor indsatsen skal gennemføres.

Det er min opfattelse, at grundvandet er i en rigtig god tilstand hvad angår nitrat. Koncentrationen af nitrat er langt under EU's grænseværdier og enhver skærpelse er udtryk for en overimplementering, og indgreb i dyrknings- og ejendomsretten på overfladearealerne, skal derfor bygge på saglige kriterier og proportionalitetsbetragtninger. Alt andet vil være et ulovligt og ekspropriativt indgreb.

Målinger og modelberegninger

Ud over, at det forekommer uklart, hvor i jordlagene vurderingen foretages, så er det også uklart om vurderingen udelukkende beror på modelberegninger eller målinger? Hvis det er en blanding, så synes det ikke klart at fremgå, hvad der er hvad. Hvis indsatsplanen bygger på modelberegninger, så forekommer det uklart, hvad det er for en model, og hvilke faktorer og med hvilken vægt dette indgår i modellen.

Det forekommer at være et uigennemskueligt grundlag, hvis planen ikke tydeligt angiver, hvad der er det faktiske grundlag og hvordan dette grundlag er tilvejebragt. Når der er tale om modellering, så bør planen ledsages af hvilke modelberegninger, der anvendes, hvorfor denne model anvendes og en nærmere beskrivelse af modellen, så man gennem læsning af indsatsplanen kan gennemskue, hvilke forudsætninger modellen har behov for og om disse forudsætninger er opfyldt for at modellen udgør et tilstrækkeligt videnskabeligt grundlag.

Løsningen er ikke nødvendigvis en reduktion af gødning

Nogle steder, hvor der konstateres en forhøjet koncentration af nitrat, så synes løsningsforslagene at bære præg af, at gødningsmængden skal reduceres. I de faktiske målinger som vandværkerne foretager er der mange andre ting man kan gøre for at reducere nitratkoncentrationen. Blandt jordnære tiltag så vil reduceret pumpetryk, bedre fordeling af borer og sikring af, at borerør er i ordentlig stand have påvirkning på, hvor meget nitrat der måles i grundvandet.

Følgende fremgår eksempelvis af planen: *"Forekomsten her skyldes sandsynligvis at nitraten trækkes ned af den kraftige indvinding ved Viborg Vand, kildeplads Nord."* Måden drikkevandet tilvejebringes influerer altså på målingen. Det er ikke unormalt, men disse usikkerheder bør elimineres før der iværksættes meget indgribende regler over for landbruget, og man bør finde mindre indgribende løsninger.

Pesticider

EU har nogle af de strengeste krav til pesticider i verden, og Danmark ligger forrest i feltet med grænseværdier på det lavest målelige. Miljøstyrelsen godkender de pesticider, som vi anvender i Danmark. Midlerne bliver afprøvet for nedsivning. Konstateres der forhold, hvor midlerne alligevel viser sig at udgøre en risiko for grundvandet, forbydes midlerne og de trækkes tilbage. Danmark har et af verdens strengeste godkendelsessystemer. Det bør vi have tillid til og ikke opfinde lokale regler. Derudover undersøger GEUS ved hjælp af GRUMO (grundvandsmonitoring) og LOOP (Landovervågningsoplande), hele tiden udviklingen for nitrat og pesticider i grundvandet.

Miljøministeriets egne tal viser, at der er lukket 22 borer af i alt 11.600 på grund af pesticider i år 2012. De 16 fund er stoffer, der i dag ikke bruges længere og de sidste 6 kan ikke nærmere fastslås. Så landbruget forurener altså ikke drikkevandet – heller ikke med pesticider.

De pesticidfund, der findes over grænseværdierne er utrolig få. De fleste pesticidfund er fortidens synder (fx BAM). Dette udgør et marginalt problem. Det skal samtidig bemærkes, at der er meget skrappe generelle regler, der som altovervejende udgangspunkt er tilstrækkelige for at opnå et passende beskyttelsesniveau. Pesticiderne er specifikke for hver afgrøde og udbredes i lav dosis.

Det synes at falde uden for kommunernes kompetence at skærpe pesticidanvendelsen i hver enkel indsatsplan. Forordning om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler har på forhånd taget stilling til hvor, hvordan og hvornår midlerne må bruges.

Forsigtighedsprincippet

Forsigtighedsprincippet fremgår ikke direkte af indsatsplanen, men det virker som om, at planen alligevel bygger på forsigtighedsprincippet. Årsagen til, at planen synes at bygge på forsigtighedsprincippet er, at indsatsplanen lægger op til en voldsom reduktion af udbringning af husdyrgødning på trods af, at koncentrationen af nitrat i grundvandet siden 80'erne har været faldende. Der synes ikke at være noget problem og alligevel lægges der op til væsentlige indgreb. En oplagt begrundelse må være at indsatsplanen faktisk anvender forsigtighedsprincippet. Kommunen bør tydeliggøre om dette er tilfældet og i givet fald uddybe hvorfor og hvordan princippet finder anvendelse.

Nu er forsigtighedsprincippet ikke noget man kan påberåbe sig bare fordi man er lidt utryk eller lidt usikker på om en aktivitet måske kan være skadelig, eller ved at reducere mængden, så man er på den sikre side. EU-Domstolen har udtrykkeligt taget stilling til anvendelsen af princippet, og det er alene inden for disse rammer, at medlemsstaterne og medlemsstaternes myndigheder kan anvende princippet¹. Man kan ikke bruge princippet, hvis man kender risikoen eller hvis skaden er uvæsentlig. I forhold til anvendelsen af princippet, så skal man igennem en ganske tung proces og vi stiller spørgsmålstejn ved om disse trin er iagttaget i indsatsplanen. Hvis dette ikke er tilfældet, så er forsigtighedsprincippet ikke iagttaget korrekt og så er det min opfattelse, at indsatsplanen er ugyldig.

Princippet indebærer bl.a., at der skal identificeres en risiko og der skal fastlægges et risikoniveau. Efterfølgende skal der foretages en risikohåndtering. I denne fase stilles der krav til fremgangsmåden og indholdet af indgrebet. I den forbindelse er der tale om en intensiv prøvelse af proportionaliteten i indgrebene. Anvendelsen af forsigtighedsprincippet indebærer ligeledes, at der iværksættes forskningstiltag, så man opnår konkret viden og kan handle på denne baggrund.

Miljømålsloven

Miljømålsloven finder anvendelse på udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet. Loven finder anvendelse, når offentlige myndigheder udarbejder nærmere bestemte planer og programmer.

En væsentlig del af indsatsplanen er at fastlægge, hvordan husdyrbrug i fremtiden skal reguleres. Kommunen er ikke fritaget fra at foretage denne vurdering fx fordi der henvises til eksisterende regler. Det er jo noget nyt, at indsatsplanen fastlægger lige præcis denne ramme for fremtidige godkendelser. Det må konstateres, at indsatsplanen bl.a. har betydning for fremtidige anlægstilladelser, nemlig husdyrbrug. Derfor skal indsatsplanen naturligvis også iagttage miljøvurderingsloven, jf. lovens § 2, stk. 1 og § 3, stk. 1.

Det synes ikke være gjort og alene af denne årsag er planen ugyldig.

Hvor ligger grundvandet og hvorfor begrænse udbringning af husdyrgødning?

Det fremgår af Jeres udkast til indsatsplan, at nedsivning af husstandenes spildevand kan accepteres, fordi der er en god naturlig rensning og grundvandet ligger 15-20 meter nede. For det første kan nedsivningsanlæg udgøre en trussel mod grundvandet². Det er så muligt, at Jeres vurdering alligevel er korrekt, fordi der gælder særlige forudsætninger eksempelvis, at der er 15-20 meter til grundvandet. Det er

¹ T-13/99.

² <http://www.baeredygtigtlandbrug.dk/nyheder/2013/01-02/miljoeingenioer-nedsivningsanlaeg-forurener-grundvandet.aspx>

dog min opfattelse, at koncentrationen af næringsstoffer fra husdyrgødning er mindre end koncentrationen af næringsstoffer fra et nedsivningsanlæg. Hvis begrundelsen for, at nedsivningsanlæg ikke udgør en risiko for grundvandet er, at der er 15-20 meter til grundvandet og jorden renser for næringsstoffer, så gælder samme betragtning også for husdyrgødning. På denne baggrund burde der altså ikke være grund til, at gribe ind over for husdyrgødning.

Indsatsplanen lægger imidlertid ikke samme betragtninger til grund. Tværtimod så peger indsatsplanen på, at husdyrgødning efterhånden som husdyrbrug miljøgodkendes, skal underlægges dette system og det væsentligt skrappe beskyttelsesniveau. Indsatsplanen angiver følgende overordnede målsætning:

"Overordnet mål: Det gennemsnitlige indhold af nitrat i det nydannede grundvand under landbrugsarealer må højst være 50 mg/l. Dette krav skal opnås gennem godkendelse af husdyrbrug efter lovgivningen."

De to situationer er i den grad sammenlignelige, bl.a. fordi der er en velkendt kilde, der stammer fra menneskelig aktivitet. De to situationer bør derfor bedømmes ens. En forskellig bedømmelse vil være i strid ligebehandlingsprincippet.

Vi opfordre til, at I lægger en ensartet bedømmelse til grund, så indsatsplanen ikke medfører en negativ forskelsbehandling af husdyrbrug.

Viborg Kommune
Email: naturogvand@viborg.dk

cc:
Skive kommune
Email: sk@skivekommune.dk

Grundvandskortlægning
J.nr. NST-462-00045
Ref. Peter Henneby
12. september 2014

Høringssvar til forslag til indsatsplan Skive-Stoholm.

Naturstyrelsen har den 1. juli 2014 modtaget Viborg og Skive Kommuner forslag til indsatsplan i høring.

Naturstyrelsen har alene gennemgået indsatsplanen i forhold til de formelle krav til indsatsplaners indhold i Vandforsyningsloven og Bekendtgørelsen om indsatsplaner nr. 1319 fra 2011. Naturstyrelsen har ikke forholdt sig til indsatsplanens faglige vurderinger herunder rækkevidden og nødvendigheden af de foreslåede indsatser.

Naturstyrelsen har følgende bemærkninger:

Lovgrundlag for vedtagelse af indsatsplaner

Som drøftet telefonisk den 5.9. med Claus Holst Iversen er der i indsatsplanen "udpeget" større OSD (f.eks ved Stoholm) end der er udpeget af Naturstyrelsen; kommunerne kan ikke selv udpege OSD, jf vandforsyningslovens §11a.

Hvis indsatsplanen omfatter områder, som ikke er udpeget af Staten/Naturstyrelsen (normalt kaldet prioriterede områder), er indsatsplanen også udarbejdet efter Vandforsyningslovens §13a, hvilket skal fremgå. Lovhenvisningen til Vandforsyningsloven på side 7 er korrekt – mens henvisningen til Miljømålsloven og vandplanerne ikke er korrekt.

Resumé af kortlægning

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 1 indeholde et resumé af den kortlægning, der lægges til grund for indsatsplanen.

Indsatsplanens resumé består af både Naturstyrelsens kortlægning og kommunernes nye beregninger mv. Det bør tydeligere fremgå af resuméet – og generelt i planen – når der er tale om kommunens egne supplerende beregninger, kortlægninger og vurderinger. (Der henvises bl.a. på side 8 og 10 til reference /9/, som ikke fremgår af oversigten side 101)

Områdeudpegning

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 2 indeholde en angivelse af de områder, hvor en indsats skal gennemføres.

Indsatsområderne fremgår ikke entydigt af fig 1 og/eller 2. På fig 1 omtales ”udlagte” (=udpegede?) NFI-områder og ved fig 2 nævnes ”indsatsområder” uden at være vist.

I indledningen på side 7 nævnes, at indvindingsoplandene fremover kaldes IO. Dette er uheldigt, da IO normalt er betegnelsen for indsatsområder, som alene udpeges af Miljøministeren via drikkevandsressourcebekendtgørelser.

Retningslinjer og foranstaltninger

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 3 indeholde en angivelse af de foranstaltninger, der skal gennemføres i indsatsområdet, samt retningslinjer for de tilladelser og andre afgørelser, der kan meddeles, og som har betydning for beskyttelsen af vandressourcen.

I indsatsplanens kap. 3, *Indsatser*, er der under hver indsats nævnt *Retningslinje*, men retningslinjerne er ikke alle af typen ”retningslinjer for de tilladelser og andre afgørelser”. Der er en vis sammenblanding af indsatser og retningslinjer.

Overvågning

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 4, indeholde en angivelse af i hvilket omfang, der skal gennemføres overvågning, og hvem, der skal gennemføre overvågningen.

Det fremgår af skemaet ”Indsatser for reduktion af kvælstofudvaskning” side 32, at der skal gennemføres overvågning af Kommunen. Herudover er der alene på side 44 nævnt, ”at Skive vandværk etablerer et overvågningsprogram”. Overvågningerne bør præciseres.

Tidsplan og ophævelse af tidligere indsatsplan

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 3, stk. 2, indeholde en tidsplan for gennemførelsen, samt en oplysning om der ophæves en tidligere indsatsplan.

Ved indsatserne/retningslinjerne i skemaerne i indsatsplanens kap. 3 er der til dels angivet tidsplan/tidspunkt. I kolonnen ”Opfølgning/tidspunkt” bør der være et tidspunkt for opfølgningen/status på indsatsen.

Naturstyrelsen håber, at der tages højde for ovennævnte bemærkninger i den endelige indsatsplan.

”Vejledning om indsatsplaner” foreligger desværre stadig kun som udkast, men kan alligevel bruges som god inspiration og afklaring:

<http://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/d034c499-5ba7-4ad7-bd03-ab5d5d7800b3/Vejledning%20om%20indsatsplaner%20-%20supplerende%20h%C3%B8ring.pdf>

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Peter Henneby'.

Peter Henneby
Grundvandsmedarbejder
Tlf dir: 72543794
pethe@nst.dk

MODT. DEN 17 SEP. 2014	
KOPI	BILAG

TIL VIBORG KOMMUNE TEKNIK OG MILJØ

Høringssvar om indsatsplan, Viborg Nord

Opsummering

Jeg er som lodsejer af ejendommen beliggende (**HANS RAUFF HANSEN TASTUMVEJ 39 .7850 STO HOLM**) blevet gjort bekendt med, at der i udkast til en indsatsplan, der berører mine muligheder for at udfolde mit erhverv.

Indsatsplanen har til formål, at vandet skal overholde kravene til drikkevandskvalitet med en god margin op til grænseværdierne. Vi er enige i, at vi skal have godt og rent drikkevand. Jeg mener dog, at indsatsplanen har et grundlæggende fejlfokus, hvor der udelukkende fokuseres på nitrat og pesticider i grundvandet.

EU's direktiver på vandområdet fastlægger, at der skal gribes ind over for en langt række miljøfarlige stoffer. Indsatsplanen angiver imidlertid ingen specifik indsats, men konstaterer alene, at dette håndteres af regionerne og i de generelle regler om jordforurening. Det er ganske enkelt for uforpligtende, at der ikke stilles langt mere præcise krav til undersøgelsen og håndteringen af miljøfarlige stoffer til grundvandet. Dette står i kontrast til den meget intense regulering af nitrat, der trods alt ikke er et miljøfremmed stof.

Ift. nitrat gør jeg opmærksom på, at grundvandet er i en god tilstand, og der har siden 80'erne været en positiv nedadgående tendens for eksempelvis nitrat. Der er således ikke noget problem med nitrat i grundvandet. I de borer, hvor der konstateres stigninger i nitrat kan dette løses uden indgrib over for landbruget. De forhøjede koncentrationer kan skyldes utætheder i borerne, for højt pumpetryk, m.v. Man bør vurdere hvert enkelt tilfælde konkret, og ikke straks bruge det mest indgribende middel generelt, der er at begrænse gødningsanvendelsen.

Det er heller ikke rimeligt, at punktkilder fra eksempelvis nedsivningsanlæg vurderes væsentligt anderledes end husdyrgødning. Dette synes at være en usaglig forskelsbehandling.

Det er uklart i hvilket omfang indsatsplanen bygger på modelberegninger hhv. konkrete målinger. Jeg opfordrer til, at det tydeligt fremgår, hvad der er modelberegnet og hvilke forudsætninger modellerne kræver. Generelt opfordrer jeg til målinger frem for modelberegninger.

Ift. pesticider er det min opfattelse, at de generelle regler for pesticider ikke efterlader kommunen kompetence til at foretage yderligere regulering af pesticider. Det vil i øvrigt også være upraktisk og i enhver henseende uforudsigeligt, hvis hver kommune har forskellige regler for anvendelsen af pesticider.

Slutteligt mener jeg, at planen er omfattet af miljøvurderingsloven. Dette skyldes bl.a., at planen har betydning for fremtidige anlægstilladelser. Alene af denne grund bør planen trækkes tilbage, og først når miljøvurderingsloven er iagttaget, kan der foretages fornyet høring.

Jeg opfordrer til, at planen trækkes tilbage. En ny plan bør efter min opfattelse have et langt bredere fokus, der bl.a. inddrager punktkilder, spildevand og miljøfremmede stoffer. Planen bør indeholde mere præcise angivelser til løsninger tæt på kilden. Der bør derfor i langt videre omfang angives jordnære løsninger : øjenhøjde, der har fokus på det enkelte vandværk. Der bør også være fokus på måden vandværket pumper op, borerørene, hvor der pumpes op, osv. Dette ville samtidig betyde en større faktisk erfaring, flere

målinger og dermed et langt bedre og stærkere videnskabeligt grundlag for at lave en målrettet indsats i fremtiden.

Slutteligt mener jeg, at det skal præciseres, at der med grundvandet forstås de grundvandsmagasiner vi pumper drikkevand fra, og det er i disse magasiner, at vi skal overholde EU's grænseværdier og i øvrigt ikke gå videre end det.

Indledning

Det fremgår af udkast til indsatsplan, at planen angår områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD). De geografiske områder fastlægges af miljøministeren, og selve handlingsplanen skal udarbejdes af kommunerne. Det fremgår også, at planen udstikker rammerne for de ekstra indsatser, der er nødvendige for at sikre rent drikkevand også på meget lang sigt.

Det skal indledningsvis bemærkes, at hele den retlige struktur vedrørende vandplanlægningen i Danmark er gjort uhyre kompliceret. Jeg stiller grundlæggende spørgsmålstejn ved om myndighederne i fuldt omfang har overblik over de danske reglers indbyrdes sammenhæng, herunder hvilke regler, der faktisk implementerer hvilke EU-direktiver og på hvilken måde. Det er uklart, hvilke EU-regler indsatsplanerne har til formål at implementere og om der i givet er tale om en minimumsimplicitering?

Den afgørende målsætning for vores fælles vand fremgår af vandrammedirektivet. Målsætningen er, at der inden år 2015 skal være "god tilstand". Direktivet fastlægger her ud over normer og indikatorer, der præciserer, hvad der skal forstås med "god tilstand". De nærmere kriterier til vurdering af grundvandstilstanden, samt kriterier for tendenser fremgår af grundvandsdirektivet. Grundvandsdirektivet stiller også krav om, at der som minimum skal fastlægges grænseværdier for en række bestemte farlige stoffer (tungmetaller, m.v.). Herudover fastlægger grundvandsdirektivet også grænseværdier for nitrat på 50 mg N/l og grænseværdier for pesticider. Hertil kommer drikkevandsdirektivet, der skal sikre, at drikkevandet er fri mikroorganismer, parasitter og en række kemiske stoffer. Direktivet har også en grænseværdi på 50 mg N/l i drikkevandet.

EU's direktiver har ikke et strengt fokus på nitrat og pesticider, men på alle stoffer, der kan true grundvandet. Dette brede fokus står i stærk kontrast til indsatsplanen. I indsatsplanen lægges det nærmest til grund, at det udelukkende er nitrat og pesticider, der er et problem. Indsatsplanen angiver således meget præcise løsninger på nitrat, nemlig gennem miljøgodkendelser af husdyrbrug. På den anden side er der i virkeligheden måske en større trussel fra miljøfremmede stoffer, tungmetaller, m.v. Her synes løsningen at være mere uforpligtende. Det angives, at jordforurening er regionernes ansvar og løses gennem jordforureningsloven. Der stilles med andre ord ingen betingelser eller krav til undersøgelser. Det kunne virke som om, at kommunerne nærmest ikke ønsker at få yderligere kendskab til jordforureninger?

Om grundvandet

Det øvre grundvand (cirka 1½-4 meter) indeholder langt det meste nitrat. I dette lag er koncentrationen meget ofte større end 50 mg/liter. I de nedre grundvandslag, der er beliggende i cirka 30 meters dybe og nedefter, er koncentrationen typisk under 1 mg N/liter. Det er fra de nedre grundvandslag, at vi får vores drikkevand fra. Det er samtidig nødvendigt, at der i det øvre grundvand er en pæn koncentration af nitrat, fordi markens afgrøder skal bruge denne næring. Velgødte jorde har meget humus, der i øvrigt bidrager til en naturlig rensning af nitrat (denitrifikation).

Det er samtidig min opfattelse, at kun 1 % af drikkevandet har over 50 mg/l nitrat og tallet på landsplan i øvrigt er faldende. Når der konstateres høje niveauer er problemet til at overse. Man lukker nemlig boringen midlertidigt og laver en ny boring ved siden af, der går dybere ned.

Det virker derfor usagligt, at man vurderer grundvandstilstanden i det øvre grundvandslag, fordi dette jo ikke reelt udtrykker grundvandstilstanden, da der i dette lag ikke er taget højde for jordens naturlige rensning. Indsatsplanen synes dog heller ikke entydigt at fastlægge, hvad der menes med grundvandet – altså hvor det starter og hvor det slutter. Dette er relevant for at afgrænse, hvor indsatsen skal gennemføres.

Det er min opfattelse, at grundvandet er i en rigtig god tilstand hvad angår nitrat. Koncentrationen af nitrat er langt under EU's grænseværdier og enhver skærpelse er udtryk for en overimplementering, og indgreb i dyrknings- og ejendomsretten på overfladearealerne, skal derfor bygge på saglige kriterier og proportionalitetsbetragtninger. Alt andet vil være et ulovligt og ekspropriativt indgreb.

Målinger og modelberegninger

Ud over, at det forekommer uklart, hvor i jordlagene vurderingen foretages, så er det også uklart om vurderingen udelukkende beror på modelberegninger eller målinger? Hvis det er en blanding, så synes det ikke klart at fremgå, hvad der er hvad. Hvis indsatsplanen bygger på modelberegninger, så forekommer det uklart, hvad det er for en model, og hvilke faktorer og med hvilken vægt dette indgår i modellen.

Det forekommer at være et uigennemskueligt grundlag, hvis planen ikke tydeligt angiver, hvad der er det faktiske grundlag og hvordan dette grundlag er tilvejebragt. Når der er tale om modellering, så bør planen ledsages af hvilke modelberegninger, der anvendes, hvorfor denne model anvendes og en nærmere beskrivelse af modellen, så man gennem læsning af indsatsplanen kan gennemskue, hvilke forudsætninger modellen har behov for og om disse forudsætninger er opfyldt for at modellen udgør et tilstrækkeligt videnskabeligt grundlag.

Løsningen er ikke nødvendigvis en reduktion af gødning

Nogle steder, hvor der konstateres en forhøjet koncentration af nitrat, så synes løsningsforslagene at bære præg af, at gødningsmængden skal reduceres. I de faktiske målinger som vandværkerne foretager er der mange andre ting man kan gøre for at reducere nitratkoncentrationen. Blandt jordnære tiltag så vil reduceret pumpetryk, bedre fordeling af borer og sikring af, at borerør er i ordentlig stand have påvirkning på, hvor meget nitrat der måles i grundvandet.

Følgende fremgår eksempelvis af planen: *"Forekomsten her skyldes sandsynligvis at nitraten trækkes ned af den kraftige indvinding ved Viborg Vand, kildeplads Nord."* Måden drikkevandet tilvejebringes influerer altså på målingen. Det er ikke unormalt, men disse usikkerheder bør elimineres før der iværksættes meget indgribende regler over for landbruget, og man bør finde mindre indgribende løsninger.

Pesticider

EU har nogle af de strengeste krav til pesticider i verden, og Danmark ligger forrest i feltet med grænseværdier på det lavest målelige. Miljøstyrelsen godkender de pesticider, som vi anvender i Danmark. Midlerne bliver afprøvet for nedsivning. Konstateres der forhold, hvor midlerne alligevel viser sig at udgøre en risiko for grundvandet, forbydes midlerne og de trækkes tilbage. Danmark har et af verdens strengeste godkendelsessystemer. Det bør vi have tillid til og ikke opfinde lokale regler. Derudover undersøger GEUS ved hjælp af GRUMO (grundvandsmonitoring) og LOOP (Landovervågningsoplande), hele tiden udviklingen for nitrat og pesticider i grundvandet.

Miljøministeriets egne tal viser, at der er lukket 22 borer af i alt 11.600 på grund af pesticider i år 2012. De 16 fund er stoffer, der i dag ikke bruges længere og de sidste 6 kan ikke nærmere fastslås. Så landbruget forurener altså ikke drikkevandet – heller ikke med pesticider.

De pesticidfund, der findes over grænseværdierne er utrolig få. De fleste pesticidfund er fortidens synder (fx BAM). Dette udgør et marginalt problem. Det skal samtidig bemærkes, at der er meget skrappe generelle regler, der som altovervejende udgangspunkt er tilstrækkelige for at opnå et passende beskyttelsesniveau. Pesticiderne er specifikke for hver afgrøde og udbredes i lav dosis.

Det synes at falde uden for kommunernes kompetence at skærpe pesticidanvendelsen i hver enkel indsatsplan. Forordning om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler har på forhånd taget stilling til hvor, hvordan og hvornår midlerne må bruges.

Forsigtighedsprincippet

Forsigtighedsprincippet fremgår ikke direkte af indsatsplanen, men det virker som om, at planen alligevel bygger på forsigtighedsprincippet. Årsagen til, at planen synes at bygge på forsigtighedsprincippet er, at indsatsplanen lægger op til en voldsom reduktion af udbringning af husdyrgødning på trods af, at koncentrationen af nitrat i grundvandet siden 80'erne har været faldende. Der synes ikke at være noget problem og alligevel lægges der op til væsentlige indgreb. En oplagt begrundelse må være at indsatsplanen faktisk anvender forsigtighedsprincippet. Kommunen bør tydeliggøre om dette er tilfældet og i givet fald uddybe hvorfor og hvordan princippet finder anvendelse.

Nu er forsigtighedsprincippet ikke noget man kan påberåbe sig bare fordi man er lidt utryg eller lidt usikker på om en aktivitet måske kan være skadelig, eller ved at reducere mængden, så man er på den sikre side. EU-Domstolen har udtrykkeligt taget stilling til anvendelsen af princippet, og det er alene inden for disse rammer, at medlemsstaterne og medlemsstaternes myndigheder kan anvende princippet¹. Man kan ikke bruge princippet, hvis man kender risikoen eller hvis skaden er uvæsentlig. I forhold til anvendelsen af princippet, så skal man igennem en ganske tung proces og vi stiller spørgsmålstejn ved om disse trin er iagttaget i indsatsplanen. Hvis dette ikke er tilfældet, så er forsigtighedsprincippet ikke iagttaget korrekt og så er det min opfattelse, at indsatsplanen er ugyldig.

Princippet indebærer bl.a., at der skal identificeres en risiko og der skal fastlægges et risikoniveau. Efterfølgende skal der foretages en risikohåndtering. I denne fase stilles der krav til fremgangsmåden og indholdet af indgrebet. I den forbindelse er der tale om en intensiv prøvelse af proportionaliteten i indgrebene. Anvendelsen af forsigtighedsprincippet indebærer ligeledes, at der iværksættes forskningstiltag, så man opnår konkret viden og kan handle på denne baggrund.

Miljømålsloven

Miljømålsloven finder anvendelse på udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet. Loven finder anvendelse, når offentlige myndigheder udarbejder nærmere bestemte planer og programmer.

En væsentlig del af indsatsplanen er at fastlægge, hvordan husdyrbrug i fremtiden skal reguleres. Kommunen er ikke fritaget fra at foretage denne vurdering fx fordi der henvises til eksisterende regler. Det er jo noget nyt, at indsatsplanen fastlægger lige præcis denne ramme for fremtidige godkendelser. Det må konstateres, at indsatsplanen bl.a. har betydning for fremtidige anlægstilladelser, nemlig husdyrbrug. Derfor skal indsatsplanen naturligvis også iagttage miljøvurderingsloven, jf. lovens § 2, stk. 1 og § 3, stk. 1.

Det synes ikke være gjort og alene af denne årsag er planen ugyldig.

Hvor ligger grundvandet og hvorfor begrænse udbringning af husdyrgødning?

¹ T-13/99.

Det fremgår af Jeres udkast til indsatsplan, at nedsivning af husstandenes spildevand kan accepteres, fordi der er en god naturlig rensning og grundvandet ligger 15-20 meter nede. For det første kan nedsivningsanlæg udgøre en trussel mod grundvandet². Det er så muligt, at Jeres vurdering alligevel er korrekt, fordi der gælder særlige forudsætninger eksempelvis, at der er 15-20 meter til grundvandet. Det er dog min opfattelse, at koncentrationen af næringsstoffer fra husdyrgødning er mindre end koncentrationen af næringsstoffer fra et nedsivningsanlæg. Hvis begrundelsen for, at nedsivningsanlæg ikke udgør en risiko for grundvandet er, at der er 15-20 meter til grundvandet og jorden renses for næringsstoffer, så gælder samme betragtning også for husdyrgødning. På denne baggrund burde der altså ikke være grund til, at gribe ind over for husdyrgødning.

Indsatsplanen lægger imidlertid ikke samme betragtninger til grund. Tværtimod så peger indsatsplanen på, at husdyrgødning efterhånden som husdyrbrug miljøgodkendes, skal underlægges dette system og det væsentligt skrapere beskyttelsesniveau. Indsatsplanen angiver følgende overordnede målsætning:

"Overordnet mål: Det gennemsnitlige indhold af nitrat i det nydannede grundvand under landbrugsarealer må højst være 50 mg/l. Dette krav skal opnås gennem godkendelse af husdyrbrug efter lovgivningen."

De to situationer er i den grad sammenlignelige, bl.a. fordi der er en velkendt kilde, der stammer fra menneskelig aktivitet. De to situationer bør derfor bedømmes ens. En forskellig bedømmelse vil være i strid ligebehandlingsprincippet.

Vi opfordre til, at I lægger en ensartet bedømmelse til grund, så indsatsplanen ikke medfører en negativ forskelsbehandling af husdyrbrug.

MVH

Hans Rauff Hansen

Tastumvej 39 , 7850 Stoholm

15/9 2014 Hans Rauff Hansen

² <http://www.baeredygtigtlandbrug.dk/nyheder/2013/01-02/miljoeingenioer-nedsivningsanlaeg-forurener-grundvandet.aspx>